

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Václav Bláhovec

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

Vybrané druhy „obtěžujícího chování“ ve společenských vztazích

Autor: Václav Bláhovec

Vedoucí práce: Doc. Dr. JUDr. Jan Hejda

Studijní program Sociální pedagogika, specializace v pedagogice

Datum odevzdání: 31. března 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma

» Vybrané druhy obtěžujícího chování ve společenských vztazích «

jsem vypracoval samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Volary, březen 2009

.....
podpis studenta

Anotace

Vybrané druhy „obtěžujícího chování“ ve společenských vztazích

Cílem práce je provést souhrn a analýzu tzv. „obtěžujícího chování“ ve specifických formách společenského života a dále vymezit ochranu proti tomuto chování „de lege lata“ a předložit návrhy „de lege ferenda“, ke komplexnímu řešení některých aspektů této problematiky. V práci bude provedena komparace možností postihování takového chování či jednání s vybranými právními úpravami ve světě.

březen 2009

Poděkování

Za cenné rady, náměty a inspiraci děkuji

Doc. Dr. JUDr. Janu Hejdovi

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Václav BLÁHOVEC

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Název tématu: Vybrané druhy "obtěžujícího chování" ve společenských vztazích

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se bude zabývat souhrnem a analýzou tzv. "obtěžujícího chování" ve specifických formách společenského života, dále vymezení ochrany proti tomuto chování "de lege lata" a předloží návrhy "de lege ferenda" ke komplexnímu řešení některých aspektů této problematiky.

V práci bude provedena komparace možností postihování takového chování či jednání s vybranými právními úpravami ve světě.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 40-50 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Čermák, I.: Lidská agrese a její souvislosti. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998.
Kratz, H.: Mobbing, Management Press, 2005
Kolář, M.: Bolest šikanování. Portál, 2005
Poněšický, J.: Agrese, násilí a psychologie moci. Praha: Triton, 2005
Spurný, J.: Psychologie násilí. Praha: Eurounion, 1996
Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR
Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
Zákon č. 140/1964 Sb., trestní zákon
Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D.
FM VŠE Jindřichův Hradec

Datum zadání bakalářské práce: 26. března 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: 31. ledna 2009

doc. PhDr. Alena Hošpesová, Ph.D.
děkanka

doc. PaedDr. Iva Stuchlíková, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 28. března 2008

Obsah

ÚVOD	9
1 OBTĚŽUJÍCÍ CHOVÁNÍ	12
2 STALKING	17
2.1 VYMEZENÍ A VYSVĚTLENÍ POJMŮ	17
2.1.1 Co je stalking	17
2.1.2 Kdo je stalker	18
2.1.3 Způsoby obtěžování	18
2.1.4 Jak se bránit stalkerům	19
2.2 SOUČASNÝ LEGISLATIVNÍ STAV	20
2.3 NÁVRH BUDOUCÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY	23
2.4 PRÁVNÍ ÚPRAVY V ZAHRANIČÍ	26
2.4.1 Německo	26
2.4.2 Rakousko	27
2.4.3 Švýcarsko	28
2.4.4 Itálie	28
2.5 POROVNÁNÍ NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY SE ZAHRANIČÍM	29
2.6 VÝSTUPY	30
3 MOBBING	32
3.1 VYMEZENÍ A VYSVĚTLENÍ POJMŮ	32
3.1.1 Co je mobbing	32
3.1.2 Kdo je mobber	33
3.1.3 Způsoby obtěžování	34
3.1.4 Jak se bránit mobberům	35
3.2 SOUČASNÝ LEGISLATIVNÍ STAV	36
3.3 VÝSTUPY	38
ZÁVĚR	41
POUŽITÁ LITERATURA	44
MONOGRAFIE	44
TIŠTĚNÁ PERIODIKA	44
ZÁKONNÉ NORMY	44
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	45
SEZNAM PŘÍLOH	46

Úvod

Motto:

*„Zálibo v páchání zla, jak velký půvab máš pro lidi špatné
a drzé, kdykoli je trest daleko a nastoupí místo něho
volnost!“*

Cicero

Nedávno jsem se v tisku dočetl o fenoménu nebezpečného pronásledování, takzvaném „stalkingu“. Protože jsem se chtěl o daném problému dozvědět něco více, využil jsem internet a snažil se o této problematice dohledat více informací, než nabízela zpráva z novin. Současně jsem byl tímto způsobem přiveden k myšlence, co je to vlastně obtěžování, jaké může mít podoby a formy, co můžeme za obtěžování označit a co nikoli, jaká je míra závažnosti některého druhu obtěžování, co nás obtěžuje všeobecně téměř všechny a co obtěžuje jen některé z nás. Daný problém mě zaujal natolik, že jsem se rozhodl pro hlubší rozbor a analýzu tohoto tématu. Je mi jasné, že nejsem schopen postihnout, popsat a rozebrat vše, co se obtěžování jako takového týká. Druhů, způsobů, forem a také závažností případných následků některého jednání je nepřeberné množství, a proto jsem se rozhodl jen pro některé z nich. Samozřejmě stalking nevyjímaje. To byl ten prvotní impuls, který mě zaujal a přivedl k námětu této práce. Chtěl bych se pokusit o analýzu tohoto chování ve specifických formách společenského života. O jaké chování se vlastně jedná? Je tak nebezpečné, jak se poslední dobou píše ve sdělovacích prostředcích, nebo se problematika stalkingu zbytečně medializuje a přehání? Co je na chování s tímto neotřelým a poslední dobou populárním termínem tak nového? Vždyť tento druh obtěžujícího chování nebo pronásledování existuje od nepaměti. Je skutečně tak nebezpečným chováním, že jeho skutková podstata by měla být popsána v novém trestním zákoně? A jestliže ano, není to zbytečné, vzhledem k tomu, že současný trestní zákon podobné jednání či chování postihovat může? Nebo není trestní zákoník v této problematice tak dokonalý? Příliš mnoho otázek, na které jsem se během své práce pokusil nalézt odpovědi. Cílem práce je posoudit nebezpečnost stalkingu pro společnost, vymezit ochranu proti tomuto chování „de lege lata“ a předložit návrhy „de lege ferenda“ k řešení této

problematiky. Dále bude provedena komparace možností postihování takového chování či jednání s vybranými právními úpravami ve světě. V závěru své práce bych chtěl zodpovědět otázku, zda je dle mého názoru nutné, či není, stalking uzákonit jako nový trestný čin do našeho právního systému, když formy pronásledování a obtěžování je možné postihovat současnými právními úpravami. To je jeden z hlavních cílů mé práce.

Obtěžující chování. Co můžeme nazvat obtěžujícím chováním, je těžké definovat. Laicky řečeno se jedná o takové chování či lidskou činnost, která vadí a znepříjemňuje život lidem v bezprostředním okolí jeho působitele. Je jasné, že se mnohdy může jednat o chování, které je naprosto v souladu se zákonem a s dobrými mravy, a přesto se lidem v bezprostředním okolí může zdát jako obtěžující. Obtěžovat totiž může cokoli, na co si jen vzpomenete. Vždy se může najít někdo, komu vaše chování nebo jiná činnost může vadit a obtěžovat jej. Tady je samozřejmě důležitý práh tolerance každého z nás. Co je jeden jedinec schopen akceptovat vcelku bez větších problémů a potíží, jiný nemusí snášet a stejné chování se mu jeví jako nesnesitelné a obtěžující. Hovořím samozřejmě o takových druzích chování a jednání, které jsou v souladu se zákony. Hovořím o takové lidské činnosti a takovém chování, které je naprosto běžné v našem každodenním životě každého z nás v rámci mezilidských vztahů. Díky interpersonální interakci dochází mezi lidmi k nepřebernému množství situací, které nemusí být vždy pro některé jedince vítané.

Pokud bychom o obtěžujícím chování hovořili v extrémní formě, můžeme říci, že jakýkoli jedinec vůbec nemusí porušovat určité normy a zákony, a přesto může být obtěžujícím faktorem od svého ranního probuzení až k uložení se k večernímu spánku a možná i poté... Z toho všeho je patrné, že můžeme obtěžovat čímkoli, kohokoli, kdykoli a kdekoli. Každý z nás se tak může zamyslet, čím obtěžuje své okolí a také naopak, jak okolí obtěžuje nás samotné. Samozřejmě, že i já, tak jako každý jiný, poruším tu tenkou hranici svobody jiného. Ať už vědomě, či nevědomě. Kdo ale posoudí, kde ta hranice je? Můžu si myslet, že mé jednání je z hlediska slušného chování ještě v určité normě, ale jiný člověk stejný názor mít nemusí. A jsme opět u té lidské rozdílnosti a u rozdílné míry tolerance každého z nás. Shodněme se, že činnost, která je v mezích lidské slušnosti, nepřekračuje určité společenské

normy a je v souladu s dobrými mravy, je činnost naprosto normální a nezávadová. Pokud bychom na nátlak druhých ustupovali za tyto hranice a snažili se vyhnout případnému střetu či konfliktu tak, že vyjdeme protistraně maximálně vstříc, dosáhneme jedině toho, že dojde k narušení naší životní svobody a našeho životního prostoru. Proto je důležité nejen respektovat svobodu druhého, ale také umět si ochránit svobodu svou. Proto je důležité vědět, jaká práva a svobody nám zajišťuje Listina základních práv a svobod a Ústava České republiky. Vybraná ustanovení Ústavy České republiky jsou uvedena v *Příloze I.* a vybraná ustanovení Listiny základních práv a svobod obsahuje *Příloha II.*

Z prvního článku Ústavy České republiky je patrné, že každý občan této země má od státu svá práva garantována. Důležitý je odstavec čtvrtý, článku druhého. „*Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.*“¹ To znamená, že je dovoleno vše, co není zakázáno. Ústava také jasně definuje, že součástí ústavního pořádku České republiky je Listina základních práv a svobod, a to hned v následujícím třetím článku. Čtvrtý článek Ústavy České republiky nám poskytuje ochranu našich práv a svobod, a to ochranu zaštitěnou soudní mocí.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, je již vzhledem k rozsahu práv a svobod jednotlivce mnohem konkrétnější a podrobnější. Všechna tato naše práva můžou být někým porušována a my sami můžeme být nějakým způsobem ve svých právech omezováni. Je jen na nás, zda dokážeme svou svobodu a své právo hájit a obhájit.

Zpět však k obtěžujícímu chování. Jak už bylo zmíněno, tato práce se bude zabývat takovým druhem obtěžování a takovým druhem lidského chování a jednání, které je pro okolí obtěžující natolik, že je, či by mělo být popsáno v přestupkovém nebo trestním zákoně. Nad těmito druhy obtěžujícího chování se zamýšlím a jejich rozbor a analýza jsou obsahem mé práce.

¹ Zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky

1 Obtěžující chování

V lidském společenství, tam, kde lidé společně žijí, společně bydlí, pracují a také odpočívají, všude tam nevládne vždy idylická atmosféra. V lidské společnosti dochází ke vzájemným interakcím, ke vzájemnému působení a vzájemnému ovlivňování, což v konečném důsledku velmi často vede k neshodám všeho druhu. Určitá harmonie v lidské společnosti je velmi ojedinělá a také krátkodobá. Konflikty mezi lidmi byly vždy a také vždy budou. Tyto konflikty vycházejí z protikladných potřeb a hodnotových představ každého člověka. Dochází k názorovým střetům, které vyvolávají různé stresové situace. Mezilidské vztahy mohou být nebezpečné ve chvíli, kdy někdo druhý systematicky, cíleně a často i protiprávně zasahuje do soukromého a pracovního života jiného člověka. Společnost však zpravidla nebývá vždy schopna včas a dostatečně účinně rozpoznat, v čem spočívá podstata těchto negativních jevů, a proto jim také nedokáže efektivně předcházet a čelit. Je tomu tak mimo jiné proto, že tyto negativní jevy narůstají postupně a nejprve téměř nepostřehnutelně. Navíc se také v počátečních stadiích výskytu týkají spíše jednotlivců. Pozornost odborníků vyvolá až opakující se a narůstající bezradnost při vyrovnávání se s dopady těchto negativních projevů ve vývoji společnosti. Zpravidla až při výraznějších symptomech, které mají někdy následně dopad i na širší okolí postižených subjektů. Odborníci však tyto jevy spíše jen označí a více či méně bijí na poplach, aby na ně upozornili vedoucí síly ve společnosti. Důležité je, aby se jimi následně někdo zabýval ve větší míře ať již na bázi sociální, tak legislativní.²

Obtěžující chování. Dvě slova, jejichž význam je velmi variabilní a má nepřeberné množství podob. Pod tímto pojmem si možná každý představí něco jiného. Každý sestaví svůj individuální žebříček nežádoucího a obtěžujícího chování, protože tento pojem je velmi široký. Obtěžovat může jakékoli lidské chování, na které si lze vzpomenout a počet případů, kdy dochází k malicherným a zbytečným stížnostem a žalobám, bohužel stoupá. Různé druhy nedorozumění a sporů byly v minulosti řešeny bez asistence soudů a přestupkových komisí. Současný trend je však jiný. Možná to vše přináší doba a mění se mezilidské vztahy, ale dle

² srovnej Kratz,H.: Mobbing, jak ho rozpoznat a jak mu čelit. Praha, Management Press 2005, str. 2 - 10

mého názoru je v dnešní době množství konfliktů přehnaně označováno za šikanu, napadení nebo za útok na jiná práva dané osoby. Netvrdím, že některé projevy tohoto chování a jednání nejsou nebezpečné. To v žádném případě. Ale myslím si, že v některých případech dochází ke zbytečnému zatěžování našich soudů a některé záležitosti lze řešit jinou cestou. Tak jako vždy a ve všem, měl by v lidské společnosti vítězit zdravý rozum a lidský cit pro řešení těchto situací. Bohužel, ne vždy se tak děje.

Některé, až absurdní druhy stížností a žalob, nejsou v naší společnosti nijak výjimečné. Pro ilustraci, nač si lze také stěžovat, uvedu dva případy, které mimo jiné leží na stole našeho ombudsmana. K protestu určitého počtu lidí došlo v Jindřichově Hradci, kde byl opravován jez na Nežárce. Ten po své opravě hučí údajně v jiné tónině, což se stalo důvodem petice. Podle mého názoru možná dobrý námět pro recesisty, ovšem pokud byla stížnost myšlena vážně, je minimálně úsměvná. Na stole ombudsmana leží také stížnost osoby, která si stěžuje na bučení krav ve svém okolí. Protože neznám celou situaci, je těžké ji soudit. Ovšem z těchto případů vyplývá, že obtěžovat může opravdu vše. Jisté je, že zatímco na všemožnou ochranu a obranu svých práv vynakládá každý veškeré úsilí, ke svým povinnostem se každý až tak důsledně nehlásí.

Pokud budeme hovořit o obtěžujícím chování, které je nežádoucí a nepřijatelné pro většinu společnosti a ve většině případů i pro právní normy, můžeme hovořit například o vandalismu ve všech jeho podobách. Do této kategorie lze zařadit sprejerství a graffiti. V tomto případě se jedná o grafické projevy organizovaných skupin nebo jednotlivců, kteří poškozují cizí majetek, zejména historické památky, nádraží, veřejné budovy nebo vozidla hromadné přepravy osob. S použitím sprejových barev nebo fixů propagují jednotlivá hnutí, své názory, prezentují svá výtvarná díla, nebo se jedná o stylizované podpisy autorů a skupin.³ Dle mého názoru je možné různé graffiti tolerovat, možná i uvítat v případě, že jsou vyvedena na nevzhledném zdivu a betonových plochách někde v průmyslových zónách měst nebo na dálničních mostech. Vždyť i v rámci prevence proti vandalismu existují různé formy spolupráce, kdy jsou pro graffiti vyhražovány zvláštní plochy, nebo jsou organizovány

³ srovnej <http://cs.wikipedia.org/wiki/Graffiti>

přehlídky a soutěže. I v naší republice vznikly organizace, které poskytují sprejerům plochy ke svému výtvarnému vyjádření, aby nedocházelo k poškozování veřejného nebo soukromého majetku. Ovšem různé druhy čmáranic na fasádách a zdivu v našich městech zaslouží naše odsouzení a opovržení. V těchto případech se jedná, o bezduché čmárání značek a mazanic na vše čisté, kam se ještě nestačil jiný „umělec“ podepsat. Tento druh vandalství přímo postihuje § 257b trestního zákona, jehož znění je uvedeno v *Příloze III*.

Mezi další druhy nežádoucího a obtěžujícího chování můžeme zařadit kromě různých projevů výtržnictví a vandalismu například také squatting. Jako squateři se označují zejména mladí lidé, kteří obsazují opuštěné domy nebo byty. Většinou se terčem stávají dlouhodobě neobydlené a chátrající domy. K obsazování těchto nemovitostí dochází z různých důvodů. Někdy je squatting výrazem určitého sociálního protestu, například proti cenám bydlení, díky nimž si spousta mladých lidí nemůže dovolit bydlení vlastní. Ale v podstatě se jedná o nelegální a vědomé obsazování objektů, které je spojeno s množstvím problémů a obtíží. Může se jednat o skupiny různého extrémistického zaměření, nebo o skupiny drogově závislých osob, které si v těchto prostorách vytvoří svou základnu. V některých případech může dojít i k nelegálnímu odběru energií.⁴ V každém případě je pro majitele těchto nemovitostí někdy velmi vyčerpávající zbavit se těchto osob. V České republice je možné tento druh chování posuzovat jako neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru, což je trestným činem podle § 249a trestního zákona. Znění tohoto paragrafu je uvedeno v *Příloze III*.

V souvislosti se squateri bych se také zmínil o obtěžujícím chování, které je spojeno s bezdomovci a bezdomovectvím. Nemám na mysli osobu cizince, který nemá státní občanství žádného státu a je tímto termínem označován. Jedná se o bezdomovectví, kterým je označován způsob života člověka, který nemá domov a možnost využívat dlouhodobě nějaké přístřeší. Nechci zde rozebírat jeho příčiny nebo sociologické důvody a důsledky. Nechci ani soudit a případně odsuzovat tyto osoby, že jsou v takové situaci, v jaké jsou. Příčiny, které vedou k bezdomovectví, jsou všeobecně známé. Pomoc společnosti je pro řešení tohoto

⁴ srovnej <http://cs.wikipedia.org/wiki>

problému nezbytná. Jenže jakákoli sociální pomoc jen zmírní sociální dopady, ale tohoto nešvaru tím velká města nezboví. Mě osobně tento problém obtěžuje právě při pobytu ve větších městech. Ten, kdo používá prostředky hromadné přepravy osob, se s tímto problémem setkal jistě také. Plné nádražní haly těchto klimbajících, a v některých případech přiopilých osob, nejsou dobrou vizitkou naší společnosti. Tyto nádražní haly slouží jako velká noclehárna a pobyt v nočních hodinách na těchto místech je jen pro otrlé. Paní v pokladně, která mi v nádražní hale prodávala v pozdních večerních hodinách jízdenku, jsem byl upozorněn, ať si dávám pozor na své osobní věci a raději při dlouhém čekání neusínám. Zřejmě se jednalo o standardní upozornění cestujícímu. I některé stanice metra jsou v průběhu dne obývány těmito osobami nevábného zevnějšku. Podmínkou je blízký bufet nebo trafika, kde si lze za vyžebnané drobné koupit levný alkohol. Když jsem byl osloven a následně odmítl obdarovat, byl jsem vyprovázen jakýmsi nevrlým drmoláním. Samozřejmě, že to neplatí všeobecně. Mezi těmito lidmi je mnoho těch, kteří se dostali do těžké životní situace, kterou neuměli nebo nechtěli řešit a možná, že v případě podané pomocné ruky by dokázali svůj život změnit k lepšímu. Ovšem mnoha bezdomovcům jejich současná situace vyhovuje. V případě sociální pomoci ze strany státu nebo nadačních organizací by svůj způsob života možná nechtěli měnit a také by ho jistě nezměnili. Tento problém je bohužel určitou daní našemu až příliš benevolentnímu demokratickému zřízení.

Dalším druhem obtěžujícího chování je zcela určitě soužití s nepřízrůsobilými obyvateli převážně romského etnika. Právě odlišný způsob života velké většiny z nich je pro ostatní natolik obtížný, že pokud mohou a mají možnost, stěhují se z jejich dosahu. Volí raději ústup, protože veškeré snahy a žádosti o nápravu takové situace jsou marné. Vzhledem ke způsobu užívání nemovitosti nebo bytu, kdy dochází k sestěhovávání i několika rodin do jedné bytové jednotky, ke sdružování a hlučné zábavě do nočních hodin, k hlasité komunikaci, s téměř minimální snahou o udržování pořádku a minimální péčí o zdraví a hygienu, je soužití s takto odlišným způsobem života velmi problematické. Společenský propad a velká nezaměstnanost je důsledkem jejich nespolehlivosti, nevalného vztahu k pracovní morálce a k povinnostem. Tento stav je následně příčinou zvyšování kriminality, násilí, prostituce, konzumace alkoholu a drog. Pasivně očekávají, že se někdo jiný postará o jejich problémy. O děti se postará stát,

obživu zajistí sociální dávky. Těch dokážou beze zbytku využít a nemotivační sociální politika státu z těchto pasivních příjemců aktivní členy společnosti neudělá. Ochota tolerovat romskou bezstarostnost ve společnosti klesá a v některých částech naší republiky je situace již velmi vypjatá. Společnosti vadí jejich lhostejnost k povinnostem a většina je přesvědčena, že na společnosti parazitují a zneužívají sociální výhody.⁵ Snaha o řešení tohoto problému však není předmětem této práce. Ovšem zařadit mezi obtěžující chování jejich soužití se společností je nezbytné.

Mezi další formy obtěžujícího chování můžeme zařadit například obtěžování sexuální, psychický teror, nebo přímou a nepřímou diskriminaci. Dalším nebezpečným a nežádoucím projevem je šikana. Dvouletá základní vojenská služba mi dala možnost se s ní setkat a jsem na jakékoli projevy tohoto jevu velmi citlivý. Varianty tohoto fyzického a psychického týrání jedince v kolektivu jsou různé, stejně jako metody, kterými je prováděna. Následky šikany si do dalšího života odnášejí všichni zúčastnění, ale na oběť má samozřejmě největší dopad. K tomuto projevu omezování dochází ve všech věkových i sociálních skupinách a souvisí s určitým uplatňováním moci.⁶ Mezi příbuzné jevy můžeme zařadit šikanu se sexuálním podtextem a také šikanu na pracovišti, tedy mobbing a bossing. Vzhledem k násilné formě zacházení s lidmi a vzhledem četným formám diskriminace a obtěžování, můžeme v této souvislosti hovořit i o stalkingu. Návaznost na šikanu spočívá v psychickém a fyzickém teroru oběti.

⁵ srovnej Vágnerová, M.: Psychologie pro pomáhající profese. Praha, Portál 2004, str. 652 - 675

⁶ srovnej <http://cs.wikipedia.org/wiki>

2 Stalking

Poprvé jsem se s tímto pojmem blíže seznámil ve vydání Mladé fronty Dnes dne 10. března 2008. V rámci rubriky „Téma dnes“ věnovalo uvedené periodikum stalkingu širší reportáž. Když jsem si ve svém okolí u známých a spolupracovníků ověřoval, co o tomto problému vědí, zjistil jsem, že jsou stejně málo informovaní jako já a někteří o tomto pojmu slyšeli dokonce poprvé v životě. Takže co je to vlastně stalking a kdo je stalker?

2.1 *Vymezení a vysvětlení pojmů*

2.1.1 Co je stalking

Tento termín pochází z angličtiny a označoval v řeči lovců stopování, štvání kořisti, přibližování se k lovené zvěři. Také překladáč nabídne pro výraz stalking výrazy jako sledování, nebo stopování. V současné terminologii se tohoto výrazu používá k označení nebezpečného pronásledování a obtěžování jiné osoby. Jako „nebezpečné pronásledování“ se tento výraz překládá také do češtiny. Slovo stalking bylo dle německého psychologa Dr. Uwe Füllgrabeho poprvé použito v souvislosti s pojmenováním nové formy kriminality v roce 1998 v USA.⁷

Jde o takové pronásledování či slídění, které je cílevědomé, opakované, stupňované a může mít řadu různých forem a různou intenzitu. Četnost výskytu systematického pronásledování není přesně známa. Odhaduje se, že minimálně 2 až 8 % obyvatel se stává obětí tohoto chování, pro které zatím neexistuje žádná závazná definice. V kriminologickém smyslu je definováno jako úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje její bezpečnost.⁸

Obtěžující chování se může týkat kohokoli. Jak známých osobností z politického, sportovního či kulturního světa, tak každého z nás. Ve většině případů se jedná o bývalé partnery, partnerky, obdivovatele, ctitele nebo osoby zhrzené v lásce.

⁷ srovnej <http://www.kinoartbrno.cz/galerie/stalking>

⁸ srovnej <http://www.stalking.estranky.cz/stranka/co-je-to-stalking>

2.1.2 Kdo je stalker

Stalkerem označujeme člověka, který pronásleduje, stopuje, nebo jinak obtěžuje druhou osobu a tímto závadovým chováním ohrožuje bezpečnost této osoby a snižuje kvalitu jejího života. Z psychologického hlediska lze takové chování označit jako psychické násilí či psychoteror. Existují také případy, kdy se stalker sám označuje a vydává za oběť.

Stalker neustále obtěžuje svou oběť nevyžádanou a nechtěnou pozorností. Opakovaně se snaží o kontakt s obětí. Přímo či nepřímou vyhrožuje, a to i zabitím, fyzicky oběť pronásleduje, případně ničí její věci. Formy pronásledování a obtěžování mohou být rozmanité. Sledování na každém kroku, obtěžující telefonáty, textové zprávy, e-maily, dopisy, různé výhrůžky, poškozování a ničení věcí a podobně. Agresivita tohoto pronásledovatele může postupem času narůstat a může tak dojít i k fyzickému napadání.⁹

2.1.3 Způsoby obtěžování

Tímto obtěžujícím chováním mám na mysli nejen fyzické pronásledování, vyhrožování nebo poškozování majetku, ale také obtěžující telefonáty, textové zprávy, e-maily a nechtěné dárky. Může docházet k nemístnému oslovování příbuzných a přátel oběti, nebo ke shromažďování informací o ní. Dále může docházet k pokusům pronásledovatele dostat se jakýmkoli způsobem a s jakoukoli záminkou do bezprostřední blízkosti oběti, a to i v přestrojení za někoho, komu je tento přístup umožněn. Výjimkou není ani objednávání zboží nebo služeb jménem oběti. Dochází také k útokům na domácí zvířata a jiné zvířecí mazlíčky oběti.

Nově se objevuje také termín cyber-stalking. V tomto případě se jedná o zasílání obtěžujících zpráv pomocí chatu, Skype, ICQ a podobných technologií. Dále se může jednat o umístování převážně intimních fotografií na internetu, či uveřejňování nactiutrháčných příspěvků tamtéž. V tomto případě se stalker snaží poškodit pověst oběti, kdy vytvoří falešnou internetovou stránku/blog, na které umísťuje nepravdivé informace, ve snaze oběť očernit a poškodit její důvěryhodnost.¹⁰

⁹ srovnej http://www.denik.cz/z_domova/stalking_pribehy

¹⁰ srovnej <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view>

I tento druh pronásledování má svůj vývoj. Ve třífázovém modelu popsal francouzský psychiatr Gaëtan Gatian de Cérambault (1872-1934) typický vývoj pronásledování následovně:

1. *stadium pýchy* – pronásledovatel je pln nadějných očekávání a vykazuje chování typu namlouvání a dvoření

2. *stadium zklamání* – objevují se obavy, pronásledovatel se cítí zhrzen, oběť pronásleduje výčitkami a falešným obviňováním

3. *stadium hněvu* – pronásledovatel formuluje majetnické požadavky, signalizuje jejich prosazení cestou agrese, může vydírat či vyhrožovat pomstou.¹¹

2.1.4 Jak se bránit stalkerům

Život těchto lidí je velmi složitý. Každý den prožívají ve stresu a napětí. Ve většině případů se jedná o pronásledované ženy. V jakém poměrném vyjádření jsou k obětem mužské populace je však velmi těžké určit, protože vzhledem k současné beztrestnosti tohoto fenoménu žádné přesné statistiky v České republice neexistují. Ze statistik ve Spolkové republice Německo vyplývá, že jako pachatelé mírně převažují muži nad ženami (60:40) a při napadení mají dominantní roli muži. V případě, že nedojde k pokusu o napadení, je u nás zákonná pomoc velmi komplikovaná. Přesto by se oběť neměla nechat odradit a Policii v případě obtěžování pravidelně navštěvovat a činit oznámení. V případě, že k fyzickému napadení dojde, může být kvalifikováno jako trestný čin ublížení na zdraví, a to v případě, že dojde ke zranění, které si vyžádá dobu léčení alespoň sedm dní. V opačném případě se jedná o přestupek. Další možností je pokusit se svůj případ medializovat. Hlavně je důležité o svém trápení nemlčet, seznámit s ním své okolí a své přátele. Jedná se sice o dlouhodobou záležitost, ale zatím nic jiného nezbyvá. Kromě možností, kdy se oběť může pokusit o odpoutání se od pronásledovatele, což se vždy nemusí podařit. Je nutné se pokusit všemožně se pronásledovateli vyhýbat. Pokud možno, komunikovat s ním co nejméně. V případě nutnosti změnit své chování a zvyky, změnit své telefonní číslo a případně zvážit i přestěhování.¹²

¹¹ srovnej <http://www.stalking.estranky.cz/stranka/co-proziva-obet>

¹² srovnej http://www.denik.cz/z_domova/stalking_pribehy

2.2 *Současný legislativní stav*

Stalking se již dříve objevil v návrhu připravovaného trestního zákoníku, nakonec se do něj nedostal. Po zavedení tohoto trestného činu volají hlavně organizace věnující se obětem domácího násilí, které je v naší zemi trestné od června 2004. Od loňského roku může policie osoby, které ubližují svým blízkým, vykázat na deset dní z domova. Policie v roce 2007 zasahovala u více než šesti tisíc případů domácího násilí. Vykázáno bylo více než osm set mužů a také osm žen.

Nebezpečnost stalkingu lze dokumentovat na případě čtyřadvacetiletého studenta vysoké školy, jehož příběh byl zveřejněn ve sdělovacích prostředcích. Již pátým rokem je pronásledován svou bývalou spolužačkou a její matkou. Společně navštěvovali střední školu, kde se do něj pronásledovatelka zamilovala. I když byla odmítnuta, byla neustále přesvědčena o opaku a zvolila si jej za životní lásku. Nejprve ho pouze pozorovala, ale později se její chování začalo zhoršovat a pronásledování stupňovat. Obě ženy dlouhé hodiny postávaly pod okny do pokoje vysokoškolské koleje a někdy se pokusily dostat se i na pokoj. Dokonce přespávaly před kolejí a šplhaly do korun stromů, aby z výšky mohly pozorovat svůj objekt. Do školy a do bydliště se student přepravoval raději autem, aby pronásledovatelky nemohly cestovat s ním. Pokud přijel domů, obě ženy během několika hodin postávaly před domem v jeho bydlišti. Okolí častovaly vulgárními nadávkami, které směřovaly hlavně ke studentovým kamarádkám. Od své bývalé spolužačky dostával tento student desítky zpráv SMS, měl neustále zahlcený svůj mail a před svými dveřmi nacházel dárky. Neustále mu byla vyznávána láska či nenávist. Na ulici si s ním spolužačka rovnala krok, aby to alespoň zdánlivě vypadalo, že k sobě patří. Docházelo také k obtěžování jeho rodiny, kamarádů nebo přátel. Pokud oběť pronásledování navštívila restauraci, obě ženy si přisedly ke stejnému stolu a hlasitě se vměšovaly do hovoru. Policie byla na slídilky volána i několikrát týdně, ale bez velkého úspěchu. Pokud byly ženy policií odvezeny, byly za pár hodin zpět.^{13 14}

I když se jedná o chování, které výrazně omezuje život oběti, zákony v České republice nedovolují proti takovému chování jednoznačně zakročit a pronásledovatelky zastavit.

¹³ srovnej Mladá fronta DNES, pondělí 10. března 2008

¹⁴ srovnej Mladá fronta DNES, úterý 11. března 2008

V tomto případě se jedná o typický příklad dlouhodobého a nebezpečného pronásledování, které lze označit jako stalking. Dochází zde ke každodenním životním obtížím a oběť cítí určitou bezmoc, jak svou situaci řešit. Jestliže si uvědomíme, že denně takto trpí možná stovky a více lidí, je to myšlenka velmi znepokojující. Zvláště když podle odborníků podobných případů přibývá. Podle statistik se stalkingem potýká ve větší či menší míře až deset procent lidí a dle odhadů některých psychologů končí až dvě procenta případů smrtí oběti.¹⁵ To vše vypovídá o značné nebezpečnosti a závadnosti tohoto chování a jednání. Avšak stalking je možná nové označení a nový pojem, ale k nebezpečnému pronásledování a obtěžování docházelo v minulosti, stejně tak jako v době současné. Snad jen vývoj společnosti, spojený například s vývojem různých komunikačních technologií, dává dnešním stalkerům mnohem větší možnosti, jak oběť stopovat a štvát.

Přesto nelze tvrdit, že je naše legislativa úplně bezmocná. I když připravovaná novela trestního zákoníku by již měla pojem stalking zahrnovat, v současné době lze nebezpečné pronásledování řešit například formou přestupkového řízení. Přestupkový zákon chrání občanské soužití a za jeho úmyslné narušení vyhrožováním buď újmu na zdraví, ubližováním, schválnosti nebo jiným hrubým jednáním, je nyní pokuta do výše tří tisíc korun.¹⁶ Přestupky proti občanskému soužití upravuje § 49, zákona číslo 200/1990 Sb. o přestupcích. Znění tohoto paragrafu je uvedeno v *Příloze IV*.

Obranou může být také žaloba na ochranu osobnosti v oblasti občanského práva. Ochranu osobnosti upravuje občanský zákoník v § 11 a následně až do § 16 (*Příloha V*).

Dle této právní normy má každá fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, ochranu svého života a zdraví, občanské cti, důstojnosti a soukromí. Upravuje také pořizování písemností, obrazových a zvukových záznamů a následně dává možnost se domáhat zadostiučinění a odstranění následků. Výši případné náhrady v penězích, za snížení důstojnosti a vážnosti ve společnosti, určuje soud.¹⁷

¹⁵ srovnej <http://www.stalking.estranky.cz/stranka/co-proziva-obet>

¹⁶ srovnej Zákon č.200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění

¹⁷ srovnej Zákon č.40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění

Možnou obranou v oblasti trestněprávní je situace, kdy jednání pachatele může spadat do kvalifikace trestných činů výtržnictví nebo porušování osobní svobody.

Jako výtržnictví lze v současné době řešit štvavé pronásledování a pachateli přestupku je také možné uložit kontrolu plnění omezujících opatření.

Postihovat případné pronásledovatele dle současného trestního zákona je samozřejmě možné. V hlavě páté jsou uvedeny trestné činy, které hrubě narušují občanské soužití a v hlavě osmé jsou to trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti. Výčet jednotlivých vybraných ustanovení je uveden v *Příloze III*.

Dle § 196 trestního zákona je možné pachatele odsoudit až na jeden rok, v případě že vyhrožuje smrtí, ublížením na zdraví nebo způsobením škody.

Pokud dojde k hrubé neslušnosti, nebo napadení na veřejném místě, hrozí pachateli dle § 202 trestního zákona trest odnětí svobody až na dvě léta. Trest odnětí svobody na dvě léta hrozí také v případě, že pachatel brání osobě v užívání osobní svobody, jak je uvedeno v § 231 trestního zákona. Stejný paragraf také uvádí, že pokud tímto činem způsobí těžkou újmu na zdraví, smrt, nebo jiný, zvláště závažný následek, je možné odsoudit pachatele až na deset let trestu odnětí svobody.¹⁸

Takže určité nástroje na postihování pronásledovatelů naše právo má. Proč tedy nedokážou pronásledované osoby ochránit? Dle mého názoru nejsou dostatečně využívány. Postižený člověk se také ne vždy setká s podporou a ochotou odpovědných orgánů vzniklou situaci řešit. Osobně vítám každé zpřísnění trestního zákona, a to nejen v oblasti pronásledování, obtěžování a slídění. Právní úpravy dle mého soudu skutečně nahrávají každému, kdo je nedodržuje a porušuje. Pokud některá právní úprava přispěje alespoň trochu k větší bezpečnosti a ochraně spořádaných a slušných lidí, je na místě ji prosadit a schválit. V tomto případě se dá souhlasit se snahou o přijetí nové právní úpravy a stalking do našeho právního systému zabudovat. Jde jen o to, aby byl jako jiné právní úpravy dostatečně využíván a plně uplatňován tam, kde je tu nutné a zákonné. I zde totiž hrozí nebezpečí jeho zneužití.

¹⁸ srovnej Zákon č.140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění

2.3 *Návrh budoucí právní úpravy*

Jak již bylo zmíněno, stalking je v návrhu novely trestního zákoníku, a pokud bude návrh schválen, stane se v dohledné době trestným činem. I v České republice se stal fenomén stalkingu předmětem diskuzí, zda jej uzákonit či nikoli. Medializace nebezpečného obtěžování a pronásledování přispěla k tomu, že se tato problematika dostala více do povědomí veřejnosti a také do povědomí kompetentních osob, které si daly za cíl stalking uzákonit. V březnu roku 2008 se o nebezpečném pronásledování a obtěžování začalo poměrně často psát v denním tisku a následně se tento fenomén objevil v publicistických pořadech televizních programů. V první polovině roku 2008 se ještě ministerstvo spravedlnosti prostřednictvím své mluvčí vyjádřilo v tom smyslu, že o zavedení nového trestného činu do našeho právního systému neuvažuje, ale že věc není uzavřená a bude se dále jednat. V této době považovalo ministerstvo právní ochranu lidí před systematickým obtěžováním za dostatečnou. Návrh na uzákonění stalkingu projednávala následně Rada vlády pro rovné příležitosti a v květnu se jím na svém zasedání zabýval ústavně-právní výbor Sněmovny. Stalking se stal tak natolik diskutovanou věcí, že o jeho uzákonění měli rozhodnout poslanci ústavně-právního výboru, přestože ministerstvo spravedlnosti bylo přesvědčeno, že nebezpečné pronásledování české zákony ošetřují dostatečně. Ve druhé polovině měsíce června 2008, bylo ústavně-právním výborem schváleno zařazení stalkingu mezi trestné činy, s následnou snahou o jeho zapracování do připravovaného trestního zákoníku.

Stalking ve většině případů následuje po rozchodu či rozvodu partnerů. A obvykle je pokračováním domácího násilí. Obětem domácího násilí poslanci pomohli před rokem a půl, když uzákonili takzvaný institut vykázaní. Ten policii umožňuje na deset dní zakázat vstup násilnému partnerovi či partnerce do společného bytu. Ministerstvo vnitra domácí násilí definuje jako dlouhodobé násilné chování v rodině, které zahrnuje jakékoliv činy nebo opomenutí spáchaná v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, nebo vážně poškozují vývoj jeho osobnosti. Toto násilí v sobě zahrnuje všechny projevy fyzického, sexuálního, psychického násilí a je nejrozšířenější formou násilí vůbec. Z tohoto pohledu je možné

konstatovat, že může nastat paradoxní situace, že v případě, kdy není zákonem ošetřený stalking, se oběť právní ochrany domůže snáze, pokud žije s násilníkem ve společné domácnosti.¹⁹

Uzákonění stalkingu požadovaly delší dobu také organizace zabývající se domácím násilím. Bílý kruh bezpečí navrhoval pro nebezpečné slídily až dvouletý trest odnětí svobody. Aby se pronásledování stalo trestným činem, navrhla vládě také Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. Hlasy volající po zavedení nové skutkové podstaty trestného činu budou tedy zřejmě vyslyšeny.

Pokud bude návrh nového trestního zákoníku schválen, mělo by od poloviny roku 2009 dojít ke změnám. Trestný čin stalkerství dostal v trestním zákoníku § 352. Pokud bude návrh schválen Poslaneckou sněmovnou, Senátem a podepsán prezidentem, mohl by jít za obtěžující a nebezpečné pronásledování již kdokoli do vězení. Pachatelům obviněným ze stalkingu by měl hrozit až rok odnětí svobody.

Návrh zmíněného paragrafu byl již zveřejněn. (...), kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým, vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje, vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje, omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti, odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li uvedený čin vůči dítěti nebo těhotné ženě, se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami.²⁰

Tolik návrh zákona, který je v Poslanecké sněmovně projednáván jako sněmovní tisk 410/2. Pod tímto číslem je uvedeno plné znění návrhu trestního zákoníku na stránkách Poslanecké sněmovny. Znění připravovaného paragrafu je uvedeno v *Příloze VI*.

¹⁹ srovnej Mladá fronta DNES, sobota, 17. května 2008

²⁰ srovnej <http://www.psp.cz/archiv2/cdrom/2006ps>

Aby bylo možné předcházet případnému ublížení na zdraví, měla by se o pachatelích těchto činů vést evidence a mělo by se s nimi dále pracovat. V dnešní době nejsou policejní, či soudní statistiky ohledně pronásledování k dispozici, protože neexistuje jednoznačná klasifikace těchto činů.

V současné době můžeme říci, že se naše společnost zřejmě v brzké době dočká větší ochrany proti tomuto fenoménu. Je však na místě upozornit na jedno nebezpečí, které zde číhá. Nebezpečí zneužití tohoto paragrafu. Pokud se v trestním zákoníku objeví nová sankce, neznamená to automaticky, že je vyhráno. Bude třeba ji citlivě používat a případy jednotlivě posuzovat. Bylo by velmi špatné, kdyby se tato sankce stala metlou na všechny zamilované ctitele a ctitelky. Docházelo by k absurdním obviněním a k honu na nevinné. Je patrné, že pod nálepku stalkera, či stalkingu by se vešlo mnohé a některé případy se pod ní mohou zametat. Dle názoru některých soudců se také může jednat o ideální zbraň třeba proti bulvárním novinářům, nebo proti investigativcům, kteří budou chtít něco odhalit. Bude nutné dobře odlišovat, co je a co ještě není nebezpečné pronásledování, obtěžování, sledování. Bude nutné uplatňovat kvalitní systém policejní práce při šetření nebo vyšetřování.²¹

A tyto skutečnosti jsou kamenem úrazu. Z tohoto pohledu je opatrnost na místě a není nutné nad přijetím nové sankce jásat. Vzhledem k tomu, že mám pochybnosti a výhrady nad funkcí a uplatňováním práva v naší republice, nejeví se mi přijetí nové sankce jako výhra. V první řadě je třeba zlepšit práci všech orgánů a úřadů, které mají s touto problematikou co do činění, a pak je možné tvrdit, že zavedení nové sankce může být přínosem. Možná, že by v případě funkčnosti všech odpovědných orgánů nebylo ani tolik nutné jej do trestního zákoníku zavádět. Názor některých soudců je takový, že čím je trestní zákon detailnější, tím je složitější podle něj odsoudit konkrétní čin a je snazší se trestu vyhnout.

²¹ srovnej <http://aktualne.centrum.cz/domaci/soudy-a-pravo>

2.4 Právní úpravy v zahraničí

Abychom mohli lépe hodnotit nezbytnost nové sankce v našem trestním zákoníku, můžeme provést porovnání se zahraničím. Zda i tam je tento fenomén již právně ošetřen, či nikoli a zda i v těchto zemích považují za nutné jej uzákonit, či nikoli.

Jako první začal zákon trestající pronásledování platit v 90. letech v USA. Pronásledování je již také trestné v několika zemích Evropské unie. Jedná se například o Velkou Británii nebo Nizozemsko. V Rakousku patří mezi trestné činy od pololetí roku 2006, v Německu od loňského roku. Německo je zatím poslední zemí, kde byl zákon trestající pronásledování zaveden. Již v březnu roku 2005 byl na základě iniciativy spolkových zemí Baden-Württemberska a Hessenska předložen spolkové radě návrh zákona, který měl definovat stalking jako těžké obtěžování. Následovala téměř dvouletá diskuze a 30. března 2007 byla schválena trestnost tohoto počinání.

2.4.1 Německo

Jak již bylo zmíněno, v Německu je již stalking trestně stíhatelný od roku 2006. I zde jeho cesta mezi sankce nebyla zřejmě jednoduchá. Svědčí o tom skutečnost, že jeho přijetí předcházela téměř dvouletá diskuze ve spolkové radě. Nakonec si tedy stalking cestu do německého trestního zákoníku našel a upravuje § 238 StGB, což je německý trestní zákoník. Celý paragraf tedy zní následovně:

§ 238 StGB – *Nachstellung (Sledování)*

(1) Kdo neoprávněně sleduje člověka tak, že vytrvale:

I) vyhledává jeho blízkost

II) prostřednictvím telekomunikačních prostředků, jiných komunikačních prostředků nebo prostřednictvím kontaktu třetí osoby se pokusí dostat do jeho blízkosti

III) zneužívá osobních dat, objednává zboží nebo služby pro tuto osobu, nebo využívá prostřednictví třetí osoby k navázání kontaktu s ním

IV) ohrožuje jeho osobu, život, zdraví, svobodu, nebo osobu jemu blízkou

V) nebo provádí jiný srovnatelný čin, kterým závažně omezuje jeho způsob života, bude potrestán odnětím svobody v trvání až tří let nebo finanční pokutou.

(2) Odnětím svobody od tří měsíců až do pěti let, pokud pachatel oběť, člena rodiny nebo osobu jemu blízkou, svým činem vystaví v nebezpečí smrti nebo způsobí těžké ublížení na zdraví.

(3) Způsobí-li pachatel svým činem oběti, členu rodiny, nebo osobě oběti blízké smrt, je výše trestu odnětí svobody v délce trvání od jednoho roku do deseti let.

(4) V případech odstavce I) bude pachatel potrestán jen na návrh, pokud je trestní stíhání ve veřejném zájmu a úřad trestního stíhání toto jednání považuje za důvodné.²²

V roce 2007 je v policejní statistice Německa vedeno 11 401 případů, kdy čin splňuje skutkovou podstatu § 238 StGB, a je nepřehlédnutelné, že tento paragraf je v účinnosti teprve od 31. března 2007. To představuje četnost 13,9 případů na 100 000 obyvatel. Ve čtrnácti případech byla použita střelná zbraň a ve čtyřech případech se střílelo. Objasněno bylo 9 389 nabraných případů, což činí objasněnost 88,4 procenta.²³

2.4.2 Rakousko

V další sousední zemi, v Rakousku, je stalking již také součástí trestního zákona. Mezi trestné činy patří od 1. července roku 2006. Jako vytrvalé pozorování – pronásledování, jej upravuje § 107 písmene a).

§ 107 a

Vytrvalé pozorování - pronásledování

(1) Tomu, kdo jinou osobu opakovaně, vytrvale pronásleduje, (odst.2) náleží trest odnětí svobody až na jeden rok.

²² srovnej <http://dejure.org/gesetze/StGB/238.html>

²³ srovnej <http://de.wikipedia.org/wiki/Stalking>

(2) Pokud způsobilá osoba vědomě, vytrvale pronásleduje osobu a narušuje její způsob života po delší dobu tím, že

- 1. vyhledává její blízkost,*
- 2. cestou telekomunikace nebo prostřednictvím jiných komunikačních prostředků, nebo prostřednictvím třetí osoby s ní navazuje kontakt,*
- 3. prostřednictvím jejích osobních údajů jí objednává zboží nebo služby nebo*
- 4. prostřednictvím jejích osobních údajů za účasti třetí osoby s ní navazuje kontakt.*

(3) V případech odstavce 2/2 je pachatel sledován jen na žádost trvale pronásledované osoby.²⁴

2.4.3 Švýcarsko

Další německy hovořící zemí, kde je stalking upravován zákonem, je Švýcarsko. V této zemi jej upravuje Občanský zákoník.

Občanský zákoník, čl. 28, písmeno b)

Na ochranu proti násilí, vyhrožování nebo sledování se může poškozená osoba obrátit na soud, k poškozené osobě je obzvlášť zakázáno:

- 1. přibližovat se do těsné blízkosti k ní, nebo se zdržovat v určitém okolí jejího bytu*
- 2. zdržovat se na určitých místech, zejména v určitých ulicích, místech nebo příbytcích*
- 3. navazovat s ní kontakt, zejména telefonickou, písemnou, nebo elektronickou cestou, nebo jinak je vědomě obtěžovat.²⁵*

2.4.4 Itálie

V Itálii zákonodárci rozhodli o úpravě stalkingu trestním zákonem v případech, kdy je osoba permanentně obtěžována.

²⁴ srovnej <http://de.wikipedia.org/wiki/Stalking>

²⁵ srovnej <http://de.wikipedia.org/wiki/Stalking>

Trýznitelům má náležet odnětí svobody až na čtyři roky. Pokud pronásledovatel způsobil smrt oběti, má být uvězněn doživotně. Dosud může italská policie a justice zakročit pouze v případech ublížení na zdraví nebo donucování.

Návrh zákona, který musí nyní schválit parlament, zostřuje tresty, pokud se stalkingu dopustí manžel, manželka, druh, družka, nebo osoba blízká.

Kdo se vědomě stalkingu dopustil, tomu je zakázáno vyskytovat se na místech, kde se oběť zdržuje. Návrh zákona hledí mimo jiné také na to, že se nemusí oběť při procesu s obžalovaným setkat.

V těchto vyspělých evropských zemích mají tedy jasno, stejně tak jako například ve Velké Británii nebo Nizozemsku. Zde považují tento druh obtěžování a pronásledování za tak závažný, že jej zařadili mezi trestné činy. V dalších zemích se o tomtéž uvažuje.

2.5 *Porovnání navrhované právní úpravy se zahraničím*

Právní úpravy postihující stalking v zahraničí se moc neliší od navrhované právní úpravy v České republice, která byla popsána v kapitole 2.4. Tvůrci nově zaváděné sankce se zřejmě inspirovali v sousedních zemích, kde je již tato sankce platná a účinná. Vzhledem k různorodosti stalkingu a jeho podob, je popis skutkové podstaty v jednotlivých zemích mírně odlišný, přesto lze vysledovat obdobné znaky tohoto závadového jednání. Zákonné úpravy v zahraničí i v České republice jej podobně popisují v případě, kdy pachatel vyhledává, nebo se dostává do blízkosti oběti, sleduje ji, zneužívá osobních dat, případně objednává zboží a služby jejím jménem. Téměř totožný výklad je také v případě kontaktu s obětí prostřednictvím telekomunikačních prostředků.

Naše právní úprava se nejvíce podobá právní úpravě sousedního Německa. Ve skutkových podstatách právní úpravy obou zemí je zmíněno možné ohrožení na životě a zdraví, omezení způsobu života, případně vyhrožování jinou újmou.

Co se týče výměry trestů, lze stalking nejpřísněji postihovat v Německu. Pokud je oběť vystavena smrti, případně dojde k těžkému ublížení na zdraví, může být stalker odsouzen

k trestu až na 5 let odnětí svobody, v případě že způsobí smrt, tak až na 10 let vězení. Naše právní úprava počítá s tresty odnětí svobody do jednoho roku, a v případě, že je tento čin spáchán vůči dítěti, se zbraní v ruce, nebo nejméně dvěma osobami, je možné udělit trest od 6 měsíců do 3 let.

Vysoká společenská nebezpečnost stalkingu přiměla sousední evropské země k zanesení tohoto druhu jednání mezi trestné činy. Určitě k tomu byl pádný důvod. I proto lze souhlasit se zařazením stalkingu do našeho trestního zákoníku a také u nás jej trestat.

2.6 Výstupy

Po zhodnocení všech okolností a zjištěných skutečností je možné konstatovat, že v případě stalkingu se jedná o nebezpečné a závadové chování, pokud tímto termínem označujeme takové úmyslné, cílevědomé, opakované a stupňované pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje její bezpečnost.

Takové chování a jednání musí být trestné, ať je pojmenováno jakkoli. V případě stalkingu se částečně jedná o nové označení starého problému. Podobný druh chování, které dnes nese označení stalking, se jistě neobjevil v lidské společnosti až v posledních letech. V historii lidstva a lidské společnosti se najde podobných případů takového chování a jednání nespočet. Jde však o to, že i když naše právní úpravy mohou podobné závadové jednání postihovat, přesto nedokážou naši společnost účinně ochránit. Právní úprava stalkingu chce toto jednání postihovat jako celek, a to samozřejmě účinněji. Určitá beztrestnost pachatelů plyne ze skutečnosti, že v současné době se v případě tohoto závadového jednání jedná o jakýsi souhrn přestupků, kdy pachatel není účinně trestán. Ve většině případů se pachatel při podobném závadovém chování nedopouští trestného činu a pronásledování lidé jsou mnohdy bezmocní. Znamená to tedy, že současná právní úprava má určité mezery a ochrana obětí pronásledování není u nás dostatečně zajištěná. Pokud dojde k určitému zpřísnění v této věci a bude to znamenat větší možnost ochrany společnosti a jejích občanů, bude to jen ku prospěchu. Pokud nebude docházet ke zneužívání této zákonné úpravy například proti bezradně a beznadějně zamilovaným jedincům, nebo v tom horším případě proti investigativním novinářům, tak ještě

lépe. Přijetí nové sankce neznamená, že problém bude vyřešen. S ohledem na skutečnost, že některé případy pronásledování mohou vést až k vraždě oběti, je možné uvažovat o určitém preventivním fungování nové sankce, ale nedělejme si iluze. Vraždy se tímto způsobem z lidské společnosti nevymýtí. Kdyby však zavedení nové sankce znamenalo, že bude včas pomoheno, byť jen jediné oběti, která je ohrožena na životě, stojí její schválení za to. To platí všeobecně. Jestliže některá nová právní úprava přispěje alespoň částečně k větší bezpečnosti a ochraně spořádaných a slušných lidí, je na místě ji prosadit a schválit.

Dále je třeba zdůraznit, že i když připustíme určitou nedokonalost právní úpravy této problematiky, přesto lze podobné chování do jisté míry postihovat. Určitě více, než bylo ve skutečnosti činěno. Dle mého názoru nebyly platné zákonné normy, které mohly být využity k potrestání a postihu pachatelů, dostatečně využívány. Oběť se také ne vždy setká s pochopením a ochotou orgánů, které mají situaci řešit. Přesně situaci vystihl jeden z trestních soudců, který uvedl, že: „Špatná práce orgánů a úřadů se nezlepší tím, že se vymyslí nová sankce.“ S tím lze jen souhlasit.

Ano, jestliže nová právní úprava přispěje alespoň trochu k větší bezpečnosti a ochraně, je na místě s ní souhlasit. Ovšem na druhé straně je také třeba účinně tyto sankce využívat. A to se dle mého názoru v současné době neděje. Tradiční český trest: „hrozí mu“, který slýchávám dnes a denně, už nikoho neleká. Trest pro pachatele a viníky přichází většinou až příliš pozdě po spáchání protizákonných skutků. Tím pozbývá psychologický a výchovný efekt. A také oběť, která očekává určité zadostiučinění v podobě trestu pro pachatele, je protahujícími se soudními spory, mírně řečeno, rozladěna a zklamána. Tvrdý trest, který by následoval v co nejkratší době po spáchání násilných trestných činů a po prokázané vině pachatele, by znamenal mnohem větší psychologický a společenský efekt.

3 Mobbing

Mobbing je jedním z dalších pojmů, který označuje určitý druh obtěžujícího chování v mezilidských vztazích. Co se pod tímto termínem skrývá, bude obsahem následujících kapitol. Je to určitý druh jednání, které navazuje na šikanu a stejně jako v jejím případě je běžně popíranou záležitostí, přestože se vyskytuje velmi hojně a opakovaně. I v tomto případě se jedná o nebezpečný druh lidského jednání, který může mít pro oběť velmi negativní následky.

3.1 *Vymezení a vysvětlení pojmů*

3.1.1 Co je mobbing

Mobbing je řada negativních komunikativních jednání, jichž se dopouští jednatel nebo několik osob vůči určitému člověku po delší dobu. Ta doba je přibližně půl roku a toto negativní jednání je uskutečňováno alespoň jednou týdně.

Oběť mobbingu je permanentně vystavována určitému psychickému teroru na svém pracovišti nebo i v soukromém životě. Způsoby tohoto napadání mají rozmanitou podobu, sílu a také intenzitu.

Pojem mobbing je odvozen od anglického slovesa „to mob“ a může se překládat jako utlačovat, urážet, útočit, napadat, vrhat se na někoho, srocovat se. Výraz mobbing jako jeden z prvních používal rakouský etolog Konrád Lorenz, který jím označoval útok zvířecí tlupy na vetřelce. Do oboru lidského chování přenesl zmíněný výraz v 60. letech minulého století švédský chirurg Heinemann a v roce 1993 byl tento pojem zaveden také v Německu švédským psychologem, profesorem Leymannem.²⁶

Z těchto skutečností vyplývá, že se jedná o poměrně nový fenomén., ale stejně jako v případě stalkingu, můžeme tvrdit, že se jedná o nově vzniklé označení takového chování a jednání, které lidská společnost velmi dobře zná. Podobné asociální chování se mezi lidmi

²⁶ srovnej Kratz,H.: Mobbing, jak ho rozpoznat a jak mu čelit. Praha, Management Press 2005, str. 15-16

vyskytovalo od pradávna a zřejmě snaha vyspělé společnosti o potírání takových projevů chování jej vynesla do popředí zájmu.

Pro úplnost je třeba ještě uvést některé další podoby mobbingu, jako jsou jeho odnože „bossing“ a „staffing“. Jak již bylo uvedeno, jedná se o nežádoucí chování, které je ve velké většině provozováno na pracovištích, a to na všech úrovních daného podniku, závodu, úřadu či instituce.

Bossing – jde o mobbing, který je provozovaný nadřízeným pracovníkem směrem k podřízenému zaměstnanci, nebo kolegovi. Vedoucí pracovník vyvíjí na svého podřízeného tlak, aby si vynutil jeho přizpůsobení se, poslušnost, nebo aby jej nějakým způsobem vyštval z jeho pracovního místa.

Staffing – v tomto případě se jedná o mobbing, který provozuje podřízený vůči nadřízenému, nebo proti vedení. Jedná se o útok zaměstnanců na vedoucí pracovníky a jejich cílem je jejich úplné zničení, nebo zničení celé podnikové politiky.

Z výsledků některých anket vyplývá, že nejčastěji dochází k mobbingu mezi kolegy, kteří jsou na stejné úrovni podnikové hierarchie a jen o něco málo častější je šikana nadřízených pracovníků vůči podřízeným. Tedy mobbing shora. Nejméně časté případy tohoto závadového chování jsou případy, kdy dochází k pokusům o šikanu nadřízených pracovníků. To určitě není překvapující, protože v tomto případě hrozí mnohem větší nebezpečí prohry.²⁷

3.1.2 Kdo je mobber

Mobberem označujeme člověka, který pravidelně, cíleně a dlouhodobě šikaneje jiného, s cílem jej znemožnit, zdiskreditovat, zničit nebo donutit k úplnému opuštění pracoviště. Oběť je vystavena psychickému násilí a psychickému teroru. Mobber tímto jednáním snižuje kvalitu života pronásledované osoby a tím ohrožuje její psychický a zdravotní stav. Tuto osobu se snaží pokořit, zostudit, hanobit a trýznit. Provádí zlomyslnosti, vyhrožuje, intrikuje, uráží, pomlouvá a popichuje. Díky této šťvanici na pracovišti dochází většinou k postupné likvidaci oběti.

²⁷ srovnej Kratz,H.: Mobbing, jak ho rozpoznat a jak mu čelit. Praha, Management Press 2005, str. 16-18

3.1.3 Způsoby obtěžování

Jak již bylo uvedeno, způsobů tohoto závadového chování je obrovské množství. Mnohdy záleží na prostředí, ve kterém se šikana uskutečňuje a také na fantazii mobbera. Jen pro ilustraci uvádím následující zlomyslnosti:

- oběť je nějakým způsobem izolována, například do odlehlé kanceláře
- neposkytuje se jí vůbec žádný, nebo malý prostor k vyjádření, když hovoří, je přerušována
- není zvána na pracovní porady, pracovní setkání, nebo společenské firemní akce
- jsou jí zatajovány informace potřebné k plnění úkolů
- stává se terčem posměšků s ohledem na její názory a postoje, ať jsou jakékoli
- předmětem kritiky je její práce i soukromý život
- jedná se i o anonymní obtěžování po telefonu, nebo ústní a písemné výhrůžky
- o oběti jsou rozšiřovány fámy, pomluvy a intrikuje se jí za zády
- je ponižována, ostouzena, očerňována u nadřízených a zpochybňuje se její kvalifikace
- jsou jí ukládány nesplnitelné úkoly, nesmyslné, urážlivé a rizikové práce
- její pracovní výkon není spravedlivě posuzován a zpochybňuje se její odbornost
- sdělují se jí mylné informace, tajně se mažou nebo mění její počítačové soubory
- znemožňuje se jí plnění úkolů, jsou jí zapřeny nebo schovány potřebné materiály
- vyhrožuje se jí výpovědí, je často kontrolována
- je pod nepřetržitým dohledem
- jsou odmítány její návrhy, odpíráno povýšení nebo zvýšení platu
- dochází k zadržování pošty, její pracovní zásluhy jsou označovány za nevýznamné
- je jí vyhrožováno fyzickým násilím, je zastrašována nadávkami, ponižujícími výrazy²⁸

²⁸ srovnej Kratz, H.: Mobbing, jak ho rozpoznat a jak mu čelit. Praha, Management Press 2005, str. 28-31

To jen pro ilustraci, protože formy takového jednání mohou být různé. Jde o četné formy diskriminace a obtěžování, kdy je oběť mobbingu psychicky a fyzicky deptána, což ji trvale ohrožuje po fyzické i psychické stránce.

3.1.4 Jak se bránit mobberům

Život lidí, kteří jsou vystaveni mobbingu, je velmi složitý. Téměř denně čelí psychickému nátlaku, a proto jsou neustále ve stresu a napětí. Pokud je tato osoba ponechána bez pomoci kolegů a případně kolektivu a nenajde se nikdo, kdo by projevil určitou dávku osobní statečnosti a šikanované osoby se zastal, je její situace velmi skličující. V případě, že se jedná o šikanu mezi kolegy a nezasáhne účinně ani nadřízený, který buď nic neví, nebo raději nechce vědět, či situaci zlehčuje, má oběť velmi těžkou pozici.

I když mobbing může postihnout každého bez výjimky, lze tvrdit, že častějším terčem šikany jsou lidé neprůbojní, méně sebevědomí, citliví a labilní. Dle jednoho švédského průzkumu se také zjistilo, že zdravotně postižení se setkávají s mobbingem pětkrát častěji, než jejich spolupracovníci bez zdravotních omezení. Je typické, že pachatel si raději vybere jako svůj terč osoby, u kterých předpokládá, že se nedokážou účinně bránit a budou pro něj snadnou kořistí. Sebejistý a odolný jedinec se většinou dokáže ubránit, konfliktní situaci lépe zvládnout a útočníka usměrnit. Když už nic jiného, dá alespoň najevo, že není snadnou kořistí a mobber musí zvážit, jak silným je protivníkem.²⁹

Oběť mobbingu má v podstatě dvě možnosti. Tou první je vyklizení pole a odchod na jiné pracoviště. Jedná se vlastně o útěk před agresorem. Takový odchod se dá snáze pochopit, pokud osoba v brzké době stejně plánovala změnu zaměstnání. Druhou možností je vytrvat, vydržet a přejít do protiútoků. Je pravděpodobné, že jestliže se stala osoba cílem mobbingu na jednom pracovišti, má tedy určité předpoklady se jím stát i jinde. V případě útěku z jednoho zaměstnání by mohl následovat útěk z dalšího a oběť se dostává do začarovaného kruhu. Proto je třeba, pokud je to trochu možné, nevyklízet pozice a postavit se agresorovi. Vzhledem k tomu, že šikana může probíhat nenápadně a téměř skrytě, je nutné věcně, konkrétně a bez emocí popsat svůj problém některým důvěryhodným kolegům a jednotlivě

²⁹ srovnej Kratz, H.: Mobbing, jak ho rozpoznat a jak mu čelit. Praha, Management Press 2005, str. 20-22

útoky si pamatovat, či pečlivě zaznamenávat pro případný další spor před nadřízeným, nebo soudem. Je doporučováno nést svůj boj osamoceně, protože hrozí riziko izolace. Z tohoto důvodu je důležité informovat případné důvěrníky. Důležité je, pokusit se promluvit s agresorem a původcem mobbingu, bez přítomnosti okolí. Vystupovat při tom rozhodně, klidně a snažit se konflikt vyřešit. Pokud to nejde, je nutné dát najevo svou odhodlanost se bránit, a to jakoukoli cestou. Protože obrana vlastní osoby je otázkou sebeúcty. Řídit se v tomto případě úslovím, že moudřejší ustoupí, je začátek vlastního konce.³⁰

3.2 *Současný legislativní stav*

I když v České republice neexistuje antimobbingový zákon jako například ve Švédsku nebo Francii, je možné zákonnou cestou trestat prokázané případy šikany. Stejně tak jako v případě stalkingu, může i mobbing naplňovat skutkovou podstatu již uvedených trestných činů, hrubě narušujících občanské soužití a trestných činů proti svobodě a lidské důstojnosti.

Jedná se o § 196 a § 197a trestního zákona „Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci“, § 202 „Výtržnictví“ a § 231 „Omezování osobní svobody“, které byly citovány v souvislosti se stalkingem. V případě mobbingu je třeba ještě zmínit naplnění skutkové podstaty „Pomluvy“, kterou upravuje § 206.

§ 206

Pomluva

(1) Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným obdobně účinným způsobem.³¹

³⁰ srovnej Kratz, H.: Mobbing, jak ho rozpoznat a jak mu čelit. Praha, Management Press 2005, str. 87 - 101

³¹ Zákon č.140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění

Další možností je využití § 49, zákona číslo 200/1990 Sb. o přestupcích, v platném znění, který upravuje přestupky proti občanskému soužití a dále je možná žaloba na ochranu osobnosti v oblasti občanského práva, kdy ochranu osobnosti řeší §§ 11,12,13,15,16.

Vedle nepřímé a přímé diskriminace, obtěžování a sexuálního obtěžování můžeme v zákoníku práce nalézt také některé formulace týkající se mobbingu. V hlavě třetí, v základních zásadách pracovněprávních vztahů je v § 13, odstavci 2, písmene b) uvedeno, že zaměstnavatel musí zajistit rovné zacházení se zaměstnanci a dodržovat zákaz jakékoli diskriminace zaměstnanců. V odstavci 5 je uvedeno, že zaměstnavatelé jsou povinni pečovat o vytváření a rozvíjení pracovněprávních vztahů v souladu s tímto zákonem, s ostatními právními předpisy a dobrými mravy.

Ještě zmiňuji §16 zákoníku práce.

HLAVA IV

ROVNÉ ZACHÁZENÍ, ZÁKAZ DISKRIMINACE A DŮSLEDKY PORUŠENÍ PRÁVA POVINNOSTÍ VYPLÝVAJÍCÍCH Z PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

§ 16

(1) Zaměstnavatelé jsou povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za práci a o poskytování jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, o odbornou přípravu a o příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání.

(2) V pracovněprávních vztazích je zakázána jakákoliv diskriminace. Pojmy přímá diskriminace, nepřímá diskriminace, obtěžování, sexuální obtěžování, pronásledování, pokyn k diskriminaci a navádění k diskriminaci a případy, kdy je rozdílné zacházení přípustné, upravuje antidiskriminační zákon.

(3) Za diskriminaci se nepovažuje rozdílné zacházení, pokud z povahy pracovních činností vyplývá, že toto rozdílné zacházení je podstatným požadavkem nezbytným pro výkon práce, účel sledovaný takovou výjimkou musí být oprávněný a požadavek přiměřený. Za diskriminaci

se rovněž nepovažují opatření, jejichž účelem je odůvodněno předcházení, nebo vyrovnaní nevýhod, které vyplývají z příslušnosti fyzické osoby ke skupině vymezené některým z důvodů uvedených v antidiskriminačním zákonu.

§ 17

Právní prostředky ochrany před diskriminací v pracovněprávních vztazích upravuje antidiskriminační zákon.³²

V současné době je v legislativním procesu již druhý návrh antidiskriminačního zákona. Ten byl sice schválen Poslaneckou sněmovnou a Senátem, ale následně jej vetoval prezident republiky a vrátil do Poslanecké sněmovny. Česká republika měla zákon na ochranu před diskriminací mít už při svém vstupu do EU. Zatím je jako poslední ze zemí EU, která čeká na jeho přijetí a za toto prodlení bylo proti České republice zahájeno řízení ze strany Evropské komise a hrozí finanční sankce. Tento diktát legislativy ze strany Evropské unie svědčí o postupné ztrátě postavení České republiky jako suverénního státu.

Protože považuji současnou legislativu v oblasti diskriminace za dostatečnou, nepovažuji za nutné přijetí antidiskriminačního zákona. Vše důležité a potřebné již obsahují stávající právní normy. Zde mám na mysli hlavně Ústavu České republiky a Listinu základních práv a svobod.

3.3 Výstupy

Média věnují mobbingu stále větší pozornost a tento dnes moderní pojem je díky tomu stále více diskutovaný. Jak již bylo uvedeno, není před tímto závadovým jednáním uchráněn nikdo a týkat se může každého z nás. Z vlastní zkušenosti vím, že se šikanou v jakékoli podobě se setkal téměř každý jedinec, který absolvoval školní docházku, učňovské nebo středoškolské studium, pobýval na internátních zařízeních, nebo v případě starší mužské populace plnil základní vojenskou službu. Ať už jako iniciátor útoku, oběť nebo pozorovatel. Tento nešvar se táhne jako červená nit lidskou společností od mládežnických let až do dospělosti. Je naivní se domnívat, že po překročení prahu dospělosti a nástupem do zaměstnání mezi dospělé jedince, vše špatné v tomto ohledu skončí. Mobbing je jen další pokračování něčeho, co mělo své

³² Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění

podhoubí tam, kde se každý jedinec učil základům mezilidských vztahů, mezilidské komunikaci a probíhalo začleňování a socializační proces do společnosti. Tedy v jakémkoli lidském kolektivu, kterým od svého mládí prochází každý z nás.

Lidský jedinec, který, byl již na škole iniciátorem šikany, se velmi pravděpodobně může stát tím, kdo nějakým způsobem obtěžuje své slabší, méně sebevědomé a neprůbojné kolegy i v dospělosti a dalším zaměstnání. Tedy mobberem.

Samozřejmě to platí i naopak. Potencionální obětí šikany a později mobbingu se velmi pravděpodobně opět stávají ti, kteří mají určité předpoklady se jimi stát. Jak již bylo zmíněno, i když mobbing může postihnout každého z nás, častějším terčem tohoto závadového chování a jednání jsou jedinci bez velkého sebevědomí, nejistí, citliví, labilní a také zdravotně postižení. Ti, kteří se nedokážou účinně bránit útokům mobberů.

K odstranění tohoto odporného jednání, je zapotřebí osobní statečnosti každého z nás, pokud jsme něčeho podobného svědky. V případě, že oběť a útočník jsou kolegové na stejném žebříčku podnikové nebo jiné hierarchie, je důležitý i včasný zákrok vedoucího nebo nadřízeného. Strkat hlavu do písku, kdy vedoucí pracovník raději dělá, že o případu nic neví, nebo případ bagatelizuje a podceňuje, je tím nejhorším přístupem. Celá záležitost potom velmi pravděpodobně dále eskaluje a problém narůstá.

Dle dostupných informací se domnívám, že je velmi těžké odhadnout, jakým procentem se na šikaně podílí muži a jakým ženy. Není pravděpodobně většího rozdílu mezi muži a ženami. Na mobbingu se podílí obě pohlaví zřejmě stejnou měrou. Částečný rozdíl bude asi ve formě útoků, kdy ženy jsou určitě vynalézavější a rafinovanější ve svých útocích, zatímco muži důraznější až brutálnější. Některé zdroje uvádějí, že v České republice se setkala s mobbingem přibližně 16 až 17 % zaměstnanců a touto šikanou na pracovišti nejvíce trpí ženy nad 45 let.

Nebezpečí mobbingu spočívá v tom, že oběť ohrožuje jak fyzicky, tak psychicky. Psychický teror se podepisuje na nervové soustavě jedince, což může následně vyvolat různá onemocnění nebo jiné zdravotní komplikace.

Každé podobné jednání je proto nutné důrazně odmítat a trestat, protože nepatří do vyspělé lidské společnosti. Je třeba účinně využívat všech zákonných prostředků, které nám legislativa dává a neschovávat se za fráze o nedokonalosti zákona. Naše legislativa není jistě bez chyb, ale zákonné prostředky, jak postihovat podobné chování jako je šikana, máme. Jen je účinně, spravedlivě a důsledně využívat. Vedle Ústavy České republiky a Listiny základních práv a svobod jsou zde další zákonné normy, které jsem uvedl v kapitole 3.2.

Vždy je třeba trestat viníka! V případě šikany a mobbingu se bohužel často stává, že je vlastně potrestána sama oběť tím, že opustí školu nebo pracoviště. A to buď z vlastního rozhodnutí, nebo po doporučení těch, kteří by měli spíše zakročit proti útočníkovi. Takové řešení situace je chybné a nespravedlivé.

Závěr

Lidské dějiny jsou protkány násilím všeho druhu a v budoucnosti tomu nebude jinak. Specifické formy násilí se samozřejmě vyskytují i v mezilidských vztazích a je na každém z nás, abychom tomuto násilí a jeho původcům dopřáli co nejméně prostoru. Tyto závadové projevy jako stalking a mobbing se z lidského společenství nevymýtí, ale nikdo z nás by jim neměl nečinně přihlížet, pokud je jejich svědkem. A nikdo z nás by neměl, pokud je to jen trochu možné, původcům tohoto jednání ustupovat. *Bránit se je otázka lidské sebeúcty. Kdo se nebrání, prohrává předem. Kdo se brání, může sice prohrát, ale také vyhrát!*³³

Ať se jedná o stalking nebo mobbing, v obou případech se jedná o závadové jednání, které ohrožuje společnost a její jedince. Nebezpečnost stalkingu a mobbingu je v některých jejich formách velmi vysoká a může ohrožovat oběti tohoto jednání i na životě.

Zákonné prostředky, jak se vypořádat s pachateli těchto činů, jsou v podstatě dostačující. Naše právní normy obsahují prostředky, jak se s projevy podobného chování vypořádat. Pokud nedochází k účinnému postihu pachatelů, vidím chybu v jejich nedostatečném využívání. Rezervy jsou také v málo důkladné a důsledné práci orgánů a úřadů, které jsou za potírání podobné činnosti odpovědné. V případě stalkingu jsem pro doplnění trestního zákona o novou skutkovou podstatu trestného činu. Vede mě k tomu skutečnost, že i když naše právní úpravy mohou toto jednání trestat, případy bezmocnosti některých obětí mě přesvědčují, že neumí oběť v některých případech účinně ochránit. Nová zákonná úprava by měla toto jednání postihovat mnohem účinněji. V tomto případě tedy lze připustit určitou nedokonalost současných právních norem, které řeší problematiku stalkingu.

Jedním z cílů mé práce bylo právě zjištění, zda je nutné, či nikoli, zapracovat stalking do našeho právního systému a uzákonit jej jako nový trestný čin. **Po zvážení všech okolností souhlasím se snahou o přijetí nové právní úpravy a zařazením stalkingu do našeho právního systému.** Jestliže tato nová právní úprava přispěje alespoň trochu k větší bezpečnosti a ochraně občanů a naší společnosti, je na místě ji prosadit a schválit. A to i přes

³³ Kratz,H.: Mobbing, jak ho rozpoznat a jak mu čelit. Praha, Management Press 2005, str. 110

určité pochybnosti, které se týkají možného zneužití nově vznikající právní normy, jak již bylo zmíněno v kapitole o stalkingu.

Právní normy, které mohou postihovat pachatele závadového chování, které je označováno jako mobbing, považuji vzhledem k prostudovaným materiálům za dostatečné. I když v České republice neexistuje antimobbingový zákon, je možné zákonnou cestou trestat prokázané projevy šikany. Považuji proto současnou legislativu za dostatečnou. Ani nepovažuji za nutné přijetí antidiskriminačního zákona, který by měl některé záležitosti projevů mobbingu ošetřovat.

Dalším cílem práce bylo provést určitý souhrn vybraných forem obtěžujícího chování. Tento souhrn je obsahem jednotlivých kapitol o stalkingu (kapitola 2.6) a mobbingu (kapitola 3.3). Obě části také obsahují vymezení ochrany proti tomuto chování „de lege lata“ a případné možnosti dalšího vývoje právních norem „de lege ferenda“.

Práce také obsahuje vybrané právní úpravy, které postihují a popisují závadové jednání v zahraničí a jsou porovnáním k zákonným úpravám platným a účinným v České republice. Výsledkem **komparace** zákonných úprav v zahraničí, s možnostmi případného postihu v České republice, je konstatování, že sousední evropské země mají ve svém právním systému větší oporu při trestání tohoto obtěžujícího chování. Je to dáno skutečností, že jejich právní normy obsahují skutkovou podstatu s popisem jednání a chování stalkera. Naše právní normy mají určité možnosti k postihování tohoto protiprávního jednání, ovšem určitá nedokonalost a mezery přispívají k ne vždy účinnému a včasnému postihu pachatele. Výsledky porovnání zákonných norem se zahraničím jsou také jedním z důvodů, proč si myslím, že je vhodné a zřejmě i nutné zanést stalking mezi trestné činy i v České republice. Vzhledem k jeho společenské nebezpečnosti dospěli v sousedních zemích o něco dříve k rozhodnutí o jeho trestnosti. Ano, i v těchto zemích se podobné jednání dalo trestat již dříve, i když za použití jiných právních kvalifikací. Ovšem tento jev lze trestat mnohem účinněji, pokud jsou jeho projevy označeny za trestný čin. Zásah proti stalkerovi tak může být mnohdy i včasnější. A to je také důležité. Má i určité preventivní účinky, a to jak směrem k útočníkovi, tak i oběti. Chápeme-li slovo prevence jako předcházení něčemu, může důraznější postih

opřený o zákon odradit útočníka od dlouhotrvajícího obtěžujícího chování vůči oběti. Naopak oběť může využít znalostí zákonných norem k účinné a včasné ochraně a obraně své osobnosti, a tím může předejít následnému psychickému vypětí a stresu. Včasný zásah proti obtěžujícímu chování, které se projevuje jako stalking je velmi důležitý, protože s postupem času jsou projevy stěžovatele intenzivnější a útoky brutálnější. Násilí se stupňuje a včasná pomoc oběti je nezbytná.

I když stalking není uzákoněn jako trestný čin ve všech evropských zemích, věřím, že se jedná jen o otázku času a postupně si najde cestu do trestních zákoníků dalších států. Stejně tak, jako je tomu v současné době v České republice. *Jakékoli páchané zlo zůstane vždy zlem a nikdy nebude dost pokusů o jeho vymýcení a potrestání.*³⁴ Slovy klasika:

„Nestačí vědět, je třeba to také používat, nestačí chtít, je třeba také konat!“

J. W. Goethe

³⁴ Kratz,H.: Mobbing, jak ho rozpoznat a jak mu čelit. Praha, Management Press 2005, str. 131

Použitá literatura

Monografie

Čermák, I.: *Lidská agrese a její souvislosti*. 1.vyd. Žďár nad Sázavou, Fakta 1998. Počet stran 204. ISBN 80-902614-1-8

Kratz, H.: *Mobbing, jak ho rozpoznat a jak mu čelit*. 1.vyd. Praha, Management Press 2005, Počet stran 131. ISBN 80-7261-127-5

Vágnerová, M.: *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha, Portál 2004. Počet stran 872. ISBN 80-7178-802-3

Tištěná periodika

Mladá fronta DNES, pondělí, 10. března 2008

Mladá fronta DNES, úterý, 11. března 2008

Mladá fronta DNES středa, 21. května 2008

Zákonné normy

Zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č.2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č.40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č.140/1964 Sb., trestní zákon

Zákon č.200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č.262/2006 Sb., zákoník práce

Elektronické zdroje

Centrum holdings. *aktuálně.cz* [online] datum publikování 3.7.2008 [cit. 2009-02-11]

Dostupné <http://aktualne.centrum.cz/domaci/soudy-a-pravo/clanek.phtml?id=609167>

Facebook Group. *Kino Art Brno* [online] 2004, datum publikování 19.5.2008

[cit. 2009-02-11] Dostupné z http://www.kinoartbrno.cz/galerie/stalking_jan-vaca

Juristischer Informationsdienst. *dejure.org*. [online] datum [cit.2009-02-11]

Dostupné z <http://dejure.org/gesetze/StGB/238.html>

Parlament ČR, Poslanecká sněmovna. *psp.cz* [online] 2006, [cit. 2009-02-11] Dostupné

z <http://www.psp.cz/archiv2/cdrom/2006ps/eknih/2006ps/tisky/h0410.html>

Portál e-bezpečí. *e-bezpeci.cz* [online] 2008, datum publikování 17.5.2008 [2009-02-11]

Dostupné z <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/23/38/lang.czech/>

vltava-labe-press. *denik.cz* [online] 2005, poslední revize 30.07.2007 [cit.2008-10-10]

Dostupné z http://www.denik.cz/z_domova/stalking_pribehy20080729.html

Websitemaster. *eStranky*. [online] 2005, poslední revize [cit.2008-10-10]

Dostupné z <http://www.stalking.estranky.cz/stranka/co-je-to-stalking>

Websitemaster. *eStranky*. [online] 2005, poslední revize [cit.2008-10-10]

Dostupné z <http://www.stalking.estranky.cz/stranka/co-proziva-obet>

Wikimedia Foundation. *Wikipedia* [online] 2002, poslední revize 18.11.2008 [cit. 2009-

02-11] Dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Squatterstv%C3%AD>

Wikimedia Foundation. *Wikipedia* [online] 2002, poslední revize 11.02.2009 [2009-02-11]

Dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ikana>

Wikimedia Foundation. *Wikipedia* [online] 2002, poslední revize 10.02.2009 [2009-02-11]

Dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Graffiti>

Wikimedia *Wikipedia* [online] 2002, poslední revize 11.02.2009 [cit. 2009-02-11]

Dostupné z <http://de.wikipedia.org/wiki/Stalking>

Seznam příloh

- I. Vybraná ustanovení Zákona č.1/1993 Sb., Ústava České republiky
- II. Vybraná ustanovení Zákona č.2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- III. Vybraná ustanovení Zákona č.140/1964 Sb., trestní zákon, v platné znění
- IV. Vybraná ustanovení Zákona č.200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění
- V. Vybraná ustanovení Zákona č.40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění
- VI. Vybrané ustanovení ze sněmovního tisku č.410/2 Parlamentu České republiky

Příloha I.

Vybraná ustanovení Zákona č.1/1993 Sb., Ústava České republiky

HLAVA PRVNÍ

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Čl. 1

Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

Čl. 2, odst. 4)

Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Čl. 3

Součástí ústavního pořádku České republiky je Listina základních práv a svobod.

Čl. 4

Základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.

Čl. 10

Ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána, jsou bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem.

Příloha II.

Vybraná ustanovení Zákona č.2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

HLAVA PRVNÍ

Obecná ustanovení

Čl. 1

Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.

Čl. 2

(3) Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Čl. 3

(1) Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

(3) Nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod.

HLAVA ŠESTÁ

Ustanovení společná

Čl. 42

(1) Pokud Listina používá pojmu „občan“, rozumí se tím státní občan České republiky.

(2) Cizinci požívají v České republice lidských práv a základních svobod zaručených Listinou, pokud nejsou přiznána výslovně občanům.

(3) Pokud dosavadní předpisy používají pojmu „občanů“, rozumí se tím každý člověk, jde-li o základní práva a svobody, které Listina přiznává bez ohledu na státní občanství.

Příloha III.

Vybraná ustanovení Zákona č.140/1961 Sb., Trestní zákon, v platném znění

HLAVA PÁTÁ

TRESTNÉ ČINY HRUBĚ NARUŠUJÍCÍ OBČANSKÉ SOUŽITÍ

Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

§ 196

(1) Kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich politické přesvědčení, národnost, příslušnost k etnické skupině, rasu, vyznání nebo proto, že jsou bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(3) Stejně jako v odstavci 2 bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí k spáchání takového činu.

§ 197a

(1) Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti.

§ 202

Výtržnictví

(1) Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí historickou nebo kulturní památku, hrob nebo jiné pietní místo anebo hrubým způsobem ruší shromáždění nebo obřad občanů, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny.

HLAVA OSMÁ

TRESTNÉ ČINY PROTI SVOBODĚ A LIDSKÉ DŮSTOJNOSTI

Oddíl první

Trestné činy proti svobodě

§ 231

Omezování osobní svobody

(1) Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu usnadnit jiný trestný čin.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek.

HLAVA DEVÁTÁ

TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU

§ 249a

Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

(1) Kdo protiprávně obsadí nebo užívá dům, byt, nebo nebytový prostor jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, nebo peněžitým trestem.

(2) Stejně bude potrestán, kdo oprávněné osobě v užívání domu, bytu, nebo nebytového prostoru neoprávněně brání.

§ 257b

(1) Kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou, nebo jinou látkou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu, nebo spáchá-li takový čin opětovně, nebo spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle zvláštních předpisů.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1, škodu velkého rozsahu.

Příloha IV.

Vybraná ustanovení Zákona č.200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění

§ 49

Přestupky proti občanskému soužití

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,
- b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním,
- d) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin,
- e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 1000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. b) a c) pokutu do 3000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. d) a e) pokutu do 5000 Kč.

Příloha V.

Vybraná ustanovení Zákona č.40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění

Ochrana osobnosti

§ 11

Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.

§ 12

(1) Písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejích projevů osobní povahy smějí být pořízeny nebo použity jen s jejím svolením.

(2) Svolení není třeba, použijí-li se písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky nebo obrazové a zvukové záznamy k účelům úředním na základě zákona.

(3) Podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy se mohou bez svolení fyzické osoby pořídit nebo použít přiměřeným způsobem též pro vědecké a umělecké účely a pro tiskové, filmové, rozhlasové a televizní zpravodajství. Ani takové použití však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy fyzické osoby.

§ 13

(1) Fyzická osoba má právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

(2) Pokud by se nejevilo postačujícím zadostiučinění podle odstavce 1 zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích.

(3) Výši náhrady podle odstavce 2 určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.

§ 14

Zrušen.

§ 15

Po smrti fyzické osoby přísluší uplatňovat právo na ochranu její osobnosti manželu nebo partnerovi a dětem, a není-li jich, jejím rodičům.

§ 16

Kdo neoprávněným zásahem do práva na ochranu osobnosti způsobí škodu, odpovídá za ni podle ustanovení tohoto zákona a o odpovědnosti za škodu.

Příloha VI.

Vybrané ustanovení ze sněmovního tisku č.410/2 Parlamentu České republiky

§ 352

Nebezpečné pronásledování

(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,

b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,

c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,

d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo

e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) vůči dítěti

b) se zbraní nebo

c) nejméně se dvěma osobami